

M u i t a l æ g j e

čuvgetusa haleduvvidi sami gaskast.

3ad Num.

Juni manost 1873.

las jakkoa.

Maid avkid galggap mi doavotet albmugskuvlast!

Go sabmelaš gullo skuvlast buok čuvgetusa vuordemen, de dat læ su bælest boastovuotta. Skuvla i mate okto sattet buok dakkat, ærenoamačet dabe sameædnamest, gost olbmuk assik nuft bieđgoi daihe gukkalagai, atte skuvla fæрте juokkaduvvat mangan sagjai juokke gieldest, ja daina ladin fast fæрте skuvlaaige nuft oanekažžan šaddat, atte guđek mannai æi joavda æmbo go moadde vakko skuvla jagest. Jos manak æi galgaš æmbo oappat go dam, maid skuolla olleta oapatet, dalle šadda galle sin vuoitto skuvlast mælgad uce, dastgo dak manak, gæk dalost æi doalatuvvu oppi, færtijek væltakætta juokke skuvlagaskast vajaldattet vela damge uccanaš, mi skuvlaaigest læ oamastuvvum. Stuoramus vahag almaken læ dat, atte manak, go vanhemiđesek ja dalooudačuožoidesek æi oaine oapa ja čuvgetusa arvost adnemen, maida šaddik fuolatæbmek oapa ja čuvgetusa diti. Go manna oaidna, atte boarrasabbuk, gæk buorebut galgašegje arvedet, mi olmui læ avkalaš, æi ane čuvgetusa manenge, de i mate læт obba imašge, jos son i ožušge čuvgetusa rakisen.

Maid galgga dalle skuvlla avkotet go almaken vanhemin ja daina, gæk vanhem sagjai læк bigjum, gaibeduvvu, atte si gal-

gik mana čuvgetusa oudedet dalost? Dam gačaldaki vasteda skuvlalaga oudemuš paragraffa nuft: „Albmugskuvlba oavvel galgga læт dat, atte doarjan (vækken) læт dam bajasgæsemi (opatussi), mi dalost doaimatuvvu juokkem diti nuoraidi duotta kristalaš čuvgetusa ja sigjidi sattem diti dam didulašvuoda ja dokkalašvuoda, mi juokke rika lattui berre, ja nuft maida, dam muddui, man muddui dilalašvuotta luoitta, viddasabbui sin doalvot dam dittui ja jurdašæbmai, mi juokkehašži læ darbašlaš.“ Dast oaidnebetet ječak, atte lakkaaddi oavvel i læк læmaš ige mate læт dat, atte skuvlla galgga okto sattet nuoraidi dam oapa ja čuvgetusa, maid juokke olles olmuš darbaša, mutto skuolla galgga læт vanhemest vækketægjen dam harrai. Stuoramus oasse dam čuvgetusa bargost galgga sikke Ibmel ja olmušlaš laga mielde vanhem alde orrot daihe sin alde, gæk vanhem sajest læк. Væltekettes visis læ dat, atte dat ačče ja ædne, gæk doaima æva ane sodno manasga čuvgetusa diti, soddodæva sikke Ibmel ja mailme laga vuostai, ja atte soai, juoga didulažat daihe diettemættomvuodast mænnođæva dego vašalažak manasga vuostai, go soai sugjan læva dasa, atte manna govstalla daina čuvgetusa burin, mak æmbo makset go golle- ja silbalæjek.

Gavnujek galle soabmasak, gæk gullu-

jek savvamen, atte sin manak galgašegje čuvgejuvvum olmušen šaddat ja oeneboappat go si ječak, mutto go olmuš viddasabbui singuim šadda hallat dam čuvgetusa birra, maid si savašegje manaidassasek, de farga fuomašuvvu, atte sin mielast læ galli go sin manak læk ožžum dam kristalaš diedo mi juokke olmui su audogasvuoda goinos diettem diti læ darbašlaš, gærggadvuoda lokkami ja jos dasa vela lasetuvvu uccanaš čällem ja riekeg, de læ ollo. Æra oapai harrai boatta manna davja vela dainage vanhemin, gæk æramudoï orruk morraš adnemen su čuvgetusa diti, gullat, atte skuvlla **joavdelasaid** oapata, mak æi læk darbuslažak, ja danen joavdelas ja darbašmættom oappan lokkujuvvu davja kartadietto (ædnamdietto) ja darrogiella. Boarrasabbuk orruk davja dego gadašastemen manainesek dam čuvgetusa, maid ječak æi læk fidnim. Atte juokke šlai oappa læ olmui darbašlaš ja avkalaš, vaiko man dilest læžža, orro mu mielast nuft čielgas, atte bænta vaigad læ, atte buokak æi galga dam arvedet. Dam doavagest, atte mi galggap ovta oaiveli boattet, aigom mon dam vuorro mu rakis samidanguim uccanažai hallat dam ašše birra. Mu mielast i gavdno mikkege oappaid, mi i læk avkalaš, go dat dai čalmiguim gæčaduvvu, mai guim dat berre ja go dat buorredakkami adnujuvvu gaskaobmen. Mon savašim ette veiulažžan mataši munji šaddat digjidi, mu samidassam, dam nuft čielgaset čajetet, atte di occagoadašaidek oapa, gostikkenessi dat gavdnoši. Muida Ibmel sadne dævda, atte dietto (oappa) læ avkalaš juokke dingi, dademielde go dast læ loppadus sikke dabbelaš ja boatte ællem varas.

Oudemusta dalle moadde sane karta-diedo daihe riektabut ædnamdiedo birra.

Goas Ibmel sivdneđi olmu dam ædnam ala ja činąti su daggar vuoinąaddalgai guim, maid æra sivdnadusaidi i addam, de vissage son damditi dam dagai, atte olmuš galgai daid addaldagaid adnet maida danen, atte viddedet su dovdos ja oainos olgobællai daid rajadagaid, maid ješgutteg su assamsajestes gæčadedin matta oaidnet. Son gæčča atte mi galggap lokkat dam stuorra luondogirje, maid son læ lebbim min čalmio oudi. Dat oapata migjidi man vissis, man stuoris ja man buorre dat Hærra læ, gutto dam læ oudanbuktam. Josæra avke vela i lifčige ædnamdiedost, de dat lifči galli dasa atte dam angaštet. Mutto dat læ maida aigalaš harrai avkalaš. Ædnamdittui i gula dušše dam diettet. maina namain gudek ædnamstukka mærkašuvvu, goabel okta rika læ guoimes, namaid diettet stuoramus jogain, mærkalæmus varin mailmest, mutto ædnamdittui gulla maida, atte diettet maggar olmuščærda gudek rikast læ, maggar luondošaddok, maggar raddejubme, maggar kristalaš dovdastus ja nuft viddasabbui.

Mutto don væjak lokke cæket: No go dam diedam, mi avkid dalle dam diedost? Dam olmui, gæst i læk æra gaibadus, go čoavjes dævdet gæst i læk æra haledus, go rubmašlaš ælatusa fidnet ain bæivai, sudnji galle ovta dakka, dastgo su oadde vuoinąa i gaibed maidege. Oudemuš maid jurdašægje olmuš ædnamdiedost oappa læ dat, atte i birgge oktage olmuš ige oktage rika dušše ječaines. Juokke rikast villo mimigjak, maid olmuš darbaša, ja damditi darbaša okta olmuššlagja nubbin lonotallat daid burid, mi nubbin læ ligas, su rikas buri guim, mak nubbingis villok. Mi æp birgge dušše daina gulin, maid min mærra adda, mutto mi færtijep daina lonotet aldciemek daid darbašid, mak æra ædnamin valjibut šaddik, go

sin je
darb
lagin
sek b
i birg
ječair
obba
ra bæ
atte
našet
bašla
men

đast,
mata
boat
læ g
guli
lono
mek
muš
pat
ke j
lifči

olm
dam
orel
oud
(luo
æra
muš
dan
oud
gas
attu
ke

da
ma
do
oa

sege vajaldattujuvvut, atte min vuostaihako-
laš galgga oktanaga su oaivelines arvost
adnujuvut, nuft atte soaimaldagai ja higja-
dusai guim su æp duosto. Moft su gaibe-
dæžžap ječamek vuostai mænnotet, nuft
galggap mige dakkat su vuostai. Min oai-
vel ja jurda i læk digjidi sagin daihe čudin
čajetet, gudek min gaskast dat læ samead-
nam hørralienast, galgašegje valjijuvvut,
mutto dam mi mattep ja maida berrijep cæl-
ket, atte daggarak galgašegje valjijuvvut,
gæina sestevasvuotta læ audastattujuvvum
oaivalašvuodain ja didulašvuodam, gæk dit-
tik, maid dattuk ja maida dattuk, maid dittik.

Gonagas krunnidæbmai læ stuorradigge
miedetam rika kasast adnut 34000 speise,
Gonagasa jakkasaš boatto dam rikast læ dai
jagi læmaš ja læ ain dalge 84000 speise.
Go dasa lasetuvvu, maid ruota rika læ go-
ragassi mærradam, de læ su jakkasaš sisa-
boatto bagjel guokte čuode duhat speise.

Ikkoim čacesullo gioldast dappatuvai
11ad bæive dam manost dat likkotes dap-
patus, atte okta bardnemanna bagjel bayte
gaččai ja manai jamas. Son læi boarrasab-
bo vieljaines lavdnjebargost, ja bargamgas-
kast son suotasen ani bagjel bayte guovlat,
vaiko vielja aldes gildi dam dakkamest.
Oaive læi aibas cuovkas mannam. Son læi
ovce jakkasaš.

Olgoædnam ođđasak.

Frankrika. Dam rajast go dietto
frankrika dile birra raddejume harrai addu-
juvvui dam avisa nubbe nummirest, læ dat
stuorra nubbastus šaddam, atte Tiers, gi
bagjel 2 jage læi raddejume oudas čuožžon
(præsidentens) læmaš, læ saje ærai čakkem.
Dat oasse franskalazai stuorradiggest gæk
gonagasa daihe kæisara dattuk raddejægjen,

læk duttamættomvuoda almotam Tiers rad-
dejumin, ja damditi son heiti su ammates.
Su sagjai læ dal valjejuvum okta soatte-
hærra, gæn namma læ Mac Mahon (lokkuj.
Mak Mahon). Maida dak, gæk Tiersast
legje raddebællen, læk oktan suina amma-
tidesek hæittam, ja damditi læ Mac Mahon
færttem odda raddebælid aldeis valjet. Dak
smavavaljijumek franska stuorradiggai, mak
oudal adnujegje ollo sajen frankrikast, ča-
jetegje, atte dak gonagas daihe kæisar mi-
ellasažak vegjek, daðemielde go æmbo val-
jijumek adnujek, æmbo valdetuvvat, ja dam-
diti si barge maida Tiersge vuost eritoažžot.
I mattam Tiers buok su sanalašvuodaines,
jerbmaivuodaines ja juokke lakkai dokka-
lašvuodaines hettet daid mašotes oivid da-
tosek mielde oažžomest, vaiko mai ješ læ
stuorra arvost adnum buokain. Mac Mahon
læ gulatam, atte son aiggo dam sæmma
vuge mielde raddejume doaimatet, go Tiers.
Mac Mahon læ 65 jakkasaš olmai ja læ ær-
rinoamaš dokkalaš soatteolmai læmaš. Mut-
tomak gaddik, atte Tiers fast šada radde-
jume oudastčuožžon, mutto mi læp dam ba-
lost, atte franskalazak farga oktasesek doar-
rogottik. Dak guokte oase, maina nubbe
gonagasa daihe kæisar datto ja nubbe fastain
republikanalaš raddejume, læva guktug val-
dalazak.

Spanienest. Dam ædnamest dorruk
ain dalge nuftgo oudalest læ muitaluvvum.
Karlialazak orruk æmbo ja æmbo olbmuid
bællasesek ožžomen ja daina lagin maida
bæivalazat gievromen. Perpignanast doar-
tegeje karlialazak čuode ja vidalokkas, gæk
ječasek vašalaža gitti adde dam bagjeli, atte
sigjidi galgai sin vuostehakko andagassi ad-
dut, mutto almake si baččujegje. Ollo sma-
va rievārčorragak gavdnojek spanienest, gæk
æi gula karlialazažaidi, mutto gæk rievedæ-
me læk ællemlaiben aldecek valjim. Kar-
lialazažan si ječasek lokkid, vai dai bælest
galgga sigjidi suogje gavdnot.

Prentijuvvum F. Kjeldseth prentijumest.